

2.2 ผู้เลือกยืนยันการตัดสินใจเลือกอย่างเปิดเผย คือ เมื่อบุคคลมีความสุข รู้สึกภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้เลือก ก็อยากจะบอกให้บุคคลอื่นได้รับรู้ถึงการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติของตน

3. การปฏิบัติตามค่านิยม (Action)

3.1 ผู้เลือกกระทำตามทางเลือกที่ตนตัดสินใจเลือก คือ เมื่อบุคคลเลือกสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วปฏิบัติในสิ่งที่ตนได้เลือก พยายามลงทุนด้วยการเดินทาง ขอมเสียเงิน เสียเวลา ในการถ่ายทอดทัศนนะของตนให้บุคคลอื่นได้ปฏิบัติตาม เป็นการสนับสนุนหรือส่งเสริมค่านิยมของตน

3.2 ผู้เลือกกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก คือ เมื่อบุคคลมีค่านิยมใดแล้วก็มีกรปฏิบัติหรือกระทำอยู่เสมอจนเป็นลักษณะนิสัยปกติที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

มิลินทรา ยินดีสุข (2547 : 56) กล่าวถึงแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมไว้ ดังนี้

1. ผู้ทำหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี กล่าวคือ ผู้ที่จะปฏิบัติในการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมจะต้องมีทัศนคติที่ดี และศรัทธาค่อค่านิยมเหล่านั้นเสียก่อน เพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้
2. การจัดสิ่งแวดล้อมที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่พึงประสงค์ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้ในการสร้างเสริมค่านิยมให้แก่บุคคลในสังคม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เป็น “คน” ให้เอื้อต่อการพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์
3. การให้ความรู้เรื่องค่านิยมที่จะปลูกฝัง หมายถึง การให้ผู้ที่จะรับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม ได้รู้จักหรือเข้าใจว่า ค่านิยมที่ต้องการนั้นคืออะไร มีลักษณะอย่างไร และมีวิธีการอย่างไรจึงจะสามารถปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านั้นได้
4. การสร้างความสำนึกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง การทำให้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดความสำนึกในความบกพร่องที่ตนมี และยินดียอมรับปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์
5. การฝึกและปฏิบัติตามค่านิยมที่จะปลูกฝัง หมายถึง การให้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม ได้รับการฝึกฝนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมที่พึงประสงค์

อารมณ ฉนวนจิตร (2547 : 91 - 95) กล่าวถึงวิธีสอนที่จะช่วยส่งเสริมค่านิยมที่ครูต้องการให้เกิดขึ้น มีดังนี้

1. โดยใช้วิธีการสอน วิธีการสอนมีหลายรูปแบบ แต่ละแบบจะสอนให้นักเรียนคิด แสดง หรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือได้คิด ได้แสดง หรือได้ปฏิบัติรวม ๆ กันก็ได้ ดังนี้

1.1 สอนโดยการอภิปราย เช่น การอภิปรายเพื่อระจ่างค่านิยม การแสดงละคร
สมมติสถานการณ์

1.2 สอนโดยใช้วีธีเขียน เช่น การใช้เอกสารค่านิยม การเขียนอนุทินประจำวัน
และแสดงความรู้สึกนึกคิด การบันทึกค่านิยม การตอบคำถามปลายเปิด และแบบอื่นที่ครู
เห็นสมควร

2. โดยใช้วิธีการอบรม เช่น การอบรมหน้าเสาธง การจัดโฮมรูมหรือมีครูประจำชั้น
การจัดตั้งแวดล้อม

3. โดยการจัดตั้งแวดล้อม จัดในลักษณะโครงการ เช่น โครงการส่งเสริมความ
สะอาด ปลูกต้นไม้ จัดป้ายคติธรรม เป็นต้น

4. โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา ครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในพิธีสำคัญทาง
ศาสนา เช่น เวียนเทียน แห่เทียนพรรษา ฟังเทศน์

5. โดยใช้คำถาม การใช้คำถามมีความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาค่านิยม
ในส่วนที่จะช่วยครูวิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ครูจึงควรศึกษาวิธีการ ตลอดจนเทคนิค
การใช้คำถาม และการสร้างเครื่องมือทดสอบ เพื่อสำรวจค่านิยมของนักเรียนก่อนทำการสอน
ระหว่างการสอน และหลังการสอนต่อไป

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2553 : 79) กล่าวไว้ว่า สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเผยแพร่
การมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมได้ดีที่สุด ที่สำคัญต้องใช้สื่อไปในทางที่ถูกต้องและการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเป็นการฝึกปฏิบัติจริง นักเรียนกล้าแสดงออก มีเหตุ มีผล และเป็นผู้ฟังที่ดี
และสิ่งที่ได้รับการเผยแพร่ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและดีใจ พร้อมทั้งเต็มใจที่จะทำตนให้
เป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่การใช้สื่อปลูกกระแสคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ต้องดูความ
เหมาะสมและให้ทำอย่างค่อเนื่อง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2556 : 35) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรการเรียนการ
สอนชั้นพื้นฐานทุกระดับชั้นยังขาดการสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะและ
คุณลักษณะของพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ในการเรียนมุ่งศึกษาเพียงทฤษฎีแต่ยังมีได้
มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง บรรทัดฐานของสังคมเน้นให้เห็นคุณค่าทางวัตถุมากกว่าจิตใจ
ให้คุณค่ากับคุณงามความดี นักเรียนยังค้อยความรู้ความสามารถในการกลั่นกรองที่ดี ทำให้
เด็กและเยาวชนจำนวนมากมองข้ามความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ส่งผลกระทบต่อระบบ
คุณค่าความเชื่อและพฤติกรรม ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและ
เลือกรับวัฒนธรรมที่ดี เน้นวัตถุนิยม ขาดจิตสำนึกสาธารณะ คุณธรรมจริยธรรมเสื่อมถอยนำไปสู่
ปัญหาสังคม

การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ครูควรมีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม สามารถนำสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมาใช้เป็น บทเรียนสำหรับเสริมสร้างค่านิยม เอาใจใส่ต่อหน้าที่และเป็นแบบอย่างที่ดี ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ครูควรหยิบยกสถานการณ์ต่าง ๆ ที่พบเจอในชีวิตประจำวันมาพูดคุยกับ นักเรียน โดยครูตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เกิดอะไรขึ้น อย่างไร ทำไมจึงเป็น เช่นนั้น เหตุการณ์หรือการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อใครอย่างไร และสุดท้ายเมื่อรู้เช่นนี้แล้ว เราควรทำอะไรหรือไม่ควรทำอะไรอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางแก้ไขและ สร้างข้อตกลงร่วมกัน การฝึกให้นักเรียนทำด้วยความเข้าใจที่ถ่องแท้ เห็นผลดีและผลเสียที่จะ เกิดขึ้นจากการกระทำของตน จะทำให้นักเรียนรู้สึกเห็นคุณค่าของการกระทำนั้น ๆ ซึ่งการปลูกฝัง คุณลักษณะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจะค่อย ๆ สังสมและก่อเกิดเป็นค่านิยมที่ดีงามติดตัว นักเรียนจนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

จากแนวทางการส่งเสริมค่านิยม สรุปได้ว่า การส่งเสริมค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ พ่อแม่ที่จัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่บ้าน ครูที่จัดกิจกรรม การเรียนการสอนและสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนสำคัญที่จะสร้างหลักการ พื้นฐานทางใจ อันเป็นแนวทางการดำรงชีวิตให้แก่เด็ก อย่างไรก็ตาม ครูควรรหาแนวทางวิเคราะห์ ส่วนประกอบของค่านิยมว่าควรจะเริ่มต้นเมื่อใด โดยวิธีใด และจะปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสูตรการสอน โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมนั้น ครูผู้สอน ควรใช้วิธีการหลาย ๆ รูปแบบ รูปแบบใดเหมาะกับการใช้สอนเพื่อส่งเสริมค่านิยมข้อใด ครูผู้สอนเท่านั้นที่จะทราบได้และจะต้องหมั่นศึกษา ค้นคว้า หากความรู้เพิ่มเติมเสมอ เมื่อมีการ ทดลองใช้แล้วก็ควรจะได้ประเมินผลว่ารูปแบบวิธีการสอนใดเหมาะสมกับเนื้อหาสาระใดมากที่สุด

ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เป็นนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ กำหนดขึ้นมาให้ประชาชนชาวไทยนำมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อสร้างสังคมให้มีความสงบสุข นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามและแนวทางการส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ดังนี้

พระครูปริยัติธรรมวงศ์ (2557 : 13) กล่าวว่าไว้ว่า ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ล้วนแต่วางอยู่บนพื้นฐานของศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ ไม่ว่าจะ ประพฤติปฏิบัติสิ่งใด ก็ใช้สติในการพิจารณาไตร่ตรองจนถ้วนถี่ ให้เห็นกระจ่างถึงผลดี ผลเสีย ทำให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องว่าสิ่งใดควรละเว้น สิ่งใดควรปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลที่ยั่งยืนทั้งแก่ ส่วนตัวและส่วนรวมภายใต้วิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากจะพิจารณา

ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ หลักธรรมถือว่ามียุทธศาสตร์คล้ายคลึงกัน เพราะเป็นจริยธรรมที่ทุกคนควรยึดถือและประพฤติปฏิบัติ สรุปสาระสำคัญได้ว่า การสร้างคุณธรรมความดีให้กับคนในสังคมมีอีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้ “ศีลธรรม” ของศาสนาที่บุคคลนั้นนับถือมาเป็น “ค่านิยม” เช่น ธรรมะให้พุทธศาสนิกชนยึดมั่น ปฏิบัติตนตาม “ศีล 5” เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม และการดำเนินการให้เกิดผลนั้น จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ ความเชื่อด้วยเหตุผล สร้างการยอมรับไปปฏิบัติและให้มีการพัฒนาจน เป็นนิสัยด้วยตนเอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 (2557 : 1) ได้เสนอแนวทาง ดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมหลัก 12 ประการ ในระดับสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นการสร้างความรู้ความตระหนัก

1. จัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ระดับโรงเรียน ระดับชั้นเรียน

2. การประชุมชี้แจงแก่ครู บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน

ขั้นดำเนินการ

1. วางแผนการดำเนินงาน มอบหมายผู้รับผิดชอบ

2. จัดทำโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อสนองตอบนโยบาย

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยบูรณาการกับ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การผนวกในกิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อ เพลง ทัศนศิลป์ กิจกรรมในและนอก ห้องเรียน ฯลฯ

ขั้นประเมินผล

1. นิเทศติดตามการดำเนินงานในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ หลังดำเนินการ

2. นำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ

ขั้นสรุป รายงานผล

1. สรุปรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คู่ความยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (2557 ; อ้างถึงใน โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง. 2557 : 1 – 4) ให้โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผนวก กับค่านิยมหลัก 12 ประการ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้บูรณาการจัดกิจกรรม

กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน ปลุกฝังค่านิยมในตัวเด็กนักเรียนเพื่อให้เป็นวิถีชีวิตของนักเรียน และขยายผลลงไปสู่ชุมชน โดยให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
 - 1.1 กิจกรรมขึ้นตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ไหว้พระหน้าเสาธง
 - 1.2 กิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ วันสำคัญต่างๆ
 - 1.3 กิจกรรมแต่งกายอย่างไทย มารยาทไทย
 - 1.4 กิจกรรมประดับธงชาติ สถานที่ราชการ
 - 1.5 กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระวันสุกสัปดาห์
 - 1.6 กิจกรรมวันพ่อ วันแม่
 - 1.7 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
 - 2.2 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และจิตอาสา
 - 2.3 กิจกรรมบริจาคเพื่อการกุศลและสาธารณประโยชน์
 - 2.4 กิจกรรมบันทึกความดี
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
 - 3.1 กิจกรรมเคารพพ่อแม่
 - 3.2 กิจกรรมวันแม่
 - 3.3 กิจกรรมวันไหว้ครู
 - 3.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้าน
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
 - 4.1 โครงการ Read Thailand
 - 4.2 โครงการส่งเสริมรักการอ่าน
 - 4.3 โครงการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
 - 4.4 กิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาจากสารานุกรม
 - 4.5 กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านศูนย์สื่อ BRC
 - 4.6 กิจกรรมประกวดขอมดนักอ่าน และตอบปัญหาในวันสำคัญต่างๆ
 - 4.7 กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เช่น การประกวดต่างๆ
 - 4.8 บันทึกรักการอ่าน

- 4.9 กิจกรรมการคิดวิเคราะห์
- 4.10 กิจกรรมคลินิก
- 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
 - 5.1 กิจกรรมมารยาทไทย
 - 5.2 กิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีพื้นบ้าน (ทำขวัญข้าว / ถวายข้าวทิพย์)
 - 5.3 กิจกรรมอนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น (ปลูกผักปลอดสารพิษ / ขนมไทย)
 - 5.4 กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา (วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา
วันเข้าพรรษา)
 - 5.5 กิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี (วันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่)
- 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์
 - 6.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
 - 6.2 กิจกรรมปฏิบัติตามหลักศาสนา
 - 6.3 กิจกรรมสมาทานศีล 5
 - 6.4 กิจกรรมกล่าวคำปฏิญาณ และปฏิบัติตาม
 - 6.5 กิจกรรมจิตอาสา สาธารณประโยชน์
 - 6.6 กิจกรรมทำบุญทุกวันพระ
 - 6.7 เป็น โรงเรียนวิถีพุทธ
 - 6.8 เป็น โรงเรียนศีลประจำตำบล
 - 6.9 เป็น โรงเรียนสุจริต
 - 6.10 เป็น โรงเรียนรักษาศีล 5
- 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย
 - 7.1 กิจกรรมสถานักเรียน
 - 7.2 กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน
 - 7.3 กิจกรรมกีฬา
 - 7.4 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
 - 7.5 กิจกรรมเวรสีทำความสะอาดโรงเรียน
 - 7.6 กิจกรรมวันสำคัญ
 - 7.7 กิจกรรมประชาสัมพันธ์ / เสียงตามสาย
 - 7.8 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
 - 7.9 กิจกรรมประชาธิปไตย

8. มีระเบียบวินัย รักษากฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่
 - 8.1 กิจกรรมเวรสัปดาห์รับผิดชอบทำความสะอาดโรงเรียน
 - 8.2 กิจกรรมเข้าแถวรับบริการต่าง ๆ
 - 8.3 กิจกรรมฝึกมารยาทไทยทุกคน (การไหว้ผู้ใหญ่ การพูดกับผู้ใหญ่)
 - 8.4 กิจกรรมการให้นักเรียนรู้จักกฎจราจร
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
 - 9.1 โครงการน้อมนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง
 - 9.2 กิจกรรมการนั่งสมาธิก่อนเริ่มเรียน
 - 9.3 กิจกรรมตามรอยพ่อ (เศรษฐกิจพอเพียง)
 - 9.4 กิจกรรมโฮมรูม
10. รู้จักดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 10.1 กิจกรรมการออมทรัพย์นักเรียน 100%
 - 10.2 กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว
 - 10.3 กิจกรรมโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 10.4 โครงการเกษตรเพื่อชีวิต
 - 10.5 กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
 - 10.6 กิจกรรมแปรรูปอาหาร
 - 10.7 กิจกรรมค่ายคุณธรรม (มาโรงเรียนตรงเวลา ไม่หนีเรียน ตั้งใจเรียน)
 - 10.8 กิจกรรมปลูกฝังมารยาทไทย
 - 10.9 กิจกรรมธนาคารขยะ
 - 10.10 กิจกรรมสร้างสิ่งประดิษฐ์จากของเหลือใช้
 - 10.11 กิจกรรมบันทึกความดี
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจใฝ่ต่ำ หรือกิเลส มีความละเอียดรอบคอบแล้วค่อยๆ ปรับตามหลักศาสนา
 - 11.1 กิจกรรมโฮมรูม
 - 11.2 กิจกรรมแนะแนว
 - 11.3 กิจกรรมการออกกำลังกายและแข่งขันกีฬา
12. ดำเนินถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง
 - 12.1 กิจกรรมจิตอาสา/จิตสาธารณะ
 - 12.2 กิจกรรมเดินรณรงค์เรื่องต่าง ๆ

12.3 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

12.4 กิจกรรมออมบุญ

12.5 กิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม 12 ประการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (2557 : 1-2) ได้ให้คำนิยาม ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไว้ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงความสำนึกและภาคภูมิใจความเป็นไทยปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ละความเห็นแก่ตัว รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือสังคมและบุคคลที่ควรให้ รู้จักควบคุมตัวเองเมื่อประสบกับความยากลำบากและสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหาย
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ หมายถึง การประพฤติที่แสดงถึงการรู้จักบุญคุณ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน แสดงความรัก ความเคารพ ความเอาใจใส่ รักษาชื่อเสียง และตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเห็นคุณค่า ความสำคัญ ภาคภูมิใจ อนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีไทยอันดีงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตน โดยยึดมั่นในคำสัญญา มีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่ช่วยได้ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังสติปัญญา
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง หมายถึง การแสดงถึงการมีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่นภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ หมายถึง การปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายไทย มีความเคารพและนอบน้อมต่อผู้ใหญ่

9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำอย่างรอบคอบ ถูกต้องเหมาะสม และ น้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา หมายถึง การปฏิบัติตนให้มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงปราศจากโรคภัย มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ไม่กระทำความชั่วใด ๆ ขีดมันในการทำความดีของศาสนา

12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง หมายถึง การปฏิบัติตนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ ขอมเสียดสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557 : 1 – 4) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมหลัก 12 ประการ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จึงได้บรรจุเข้าไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการนำวิถีประชาธิปไตยที่สังคมพึงปรารถนามาเสริมสร้างให้เด็กได้เรียนรู้ภายใต้วิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้องตั้งแต่เล็กอย่างเหมาะสม ให้นักเรียนฝึกการคิดอย่างมีเหตุผล ฝึกให้นักเรียนได้สร้างกฎกติกาที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติร่วมกันด้วยกระบวนการกลุ่ม เป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เรียนรู้ที่จะปรับความคิดและไม่ยึดมั่นในความคิดของตนเอง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตลอดจนคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ให้สถานศึกษาผนวกค่านิยมหลัก 12 ประการ ในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการประกวดเล่าเรื่อง อ่านทำนองเสนาะ ท่องบทอาขยาน คัดลายมือ แต่งเพลง ภาพยนตร์ กลอน ฯลฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีกิจกรรมการเรียนรู้ตามแหล่งประวัติศาสตร์ ทำโครงการ / โครงการตามแนวพระราชดำริ กิจกรรมเพื่อสังคมสาธารณประโยชน์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการประกวดวาดภาพ ร้องเพลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทย

2. ให้สถานศึกษาปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมหลัก 12 ประการให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เน้นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้มีการพัฒนาและประเมินอย่างเข้มข้นในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นในด้านการรักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ข้อ 1) ความกตัญญู (ข้อ 3) และการมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย (ข้อ 8)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เน้นในด้านซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน (ข้อ 2) ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียน (ข้อ 4) และมีความเข้มแข็งทั้งกายใจ (ข้อ 11)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นในด้านรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย (ข้อ 5) เข้าใจ เรียนรู้ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง (ข้อ 7) และปฏิบัติตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ข้อ 9)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เน้นในด้านมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (ข้อ 6) ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อ 10) และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (ข้อ 12)

3. ให้สถานศึกษากำหนดวิธีการเรียนรู้ค่านิยมหลัก 12 ประการให้เหมาะสมกับวัย และศักยภาพผู้เรียน เช่น

ระดับประถมศึกษา ให้เรียนรู้ผ่านบทเพลง นิทาน เหตุการณ์ หรือการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อาทิ สถานที่จริงทางประวัติศาสตร์ หน่วยงานตามโครงการพระราชดำริ พิพิธภัณฑฯ ฯลฯ

ระดับมัธยมศึกษา ให้เรียนรู้ผ่านการศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ บุคคลที่ทำความดีประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือเหตุการณ์สำคัญในอดีตและปัจจุบัน เพื่อการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในเชิงสร้างสรรค์

4. ให้ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม นิเทศการดำเนินงานเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาติดตาม นิเทศ และประเมินสถานศึกษาที่ดำเนินการเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประสิทธิผลที่ชัดเจน

สำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น (2557 : 2-3) ได้ให้ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ไว้ดังนี้

1. รักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงความศรัทธา หวงแหน ปกป้องยกย่องความเป็นชาติไทย ชีวมันศาสนาและจงรักภักดีสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือ รู้จักควบคุมตนเอง เมื่อประสบกับความยากลำบาก

3. กตัญญูพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ หมายถึง การประพฤติตนที่แสดงถึงการรู้จักบุญคุณ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน แสดงความเคารพ ความเอาใจใส่และตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู อาจารย์

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน แสวงหาความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม หมายถึง การเรียนรู้ ปฏิบัติตน และเห็นคุณค่าที่แสดงถึงการอนุรักษ์ การสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันดีงามด้วยความภาคภูมิใจ

6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เมื่อแม่ และแบ่งปัน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงาม ยึดมั่นในสัตย์ มีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่น

7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง หมายถึง การเรียนรู้ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียน เคารพสิทธิ หน้าที่ของผู้อื่น ภายใต้อำนาจของกฎหมาย ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ใฝ่เรียนรู้จักเคารพผู้ใหญ่ หมายถึง การปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย มีความเคารพและนอบน้อมต่อผู้ใหญ่

9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หมายถึง การน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประพฤติปฏิบัติอย่างมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ อย่างรอบคอบ ถูกต้อง เหมาะสม

10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา หมายถึง การปฏิบัติตนให้ร่างกายและจิตใจมีความเข้มแข็ง ละอายเกรงกลัวต่อบาป ไม่กระทำความชั่วใด ๆ ยึดมั่นในการทำมาดีตามหลักของศาสนา

12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง หมายถึง ปฏิบัติตน เสียสละ ให้ความร่วมมือทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ

สำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น (2557 : 4-5) ได้นำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการไปสอดแทรกในหลักสูตรการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมเสริมต่างๆ รวมทั้งการวัดผลประเมินผล โดยพิจารณาพฤติกรรมตามค่านิยมที่แสดงออกของผู้เรียน ดังนี้

1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ แสดงความเคารพต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยความภาคภูมิใจ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ แสดงออกถึงความรักและความศรัทธาต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ รักษาและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปกป้อง หวงแหนความเป็นชาติ ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา และเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ พยายามทำความดี ยึดมั่นในความถูกต้อง แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และอดทนต่อการขู่ขู่ทางกาย วาจา

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ผิด อาสาทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสนับสนุนด้านความซื่อสัตย์ เสียสละ และอดทน

3. กตัญญูพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ดูแลเอาใจใส่ รักและเคารพต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนและสนองคุณต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ชักชวนให้เพื่อนและผู้อื่นปฏิบัติตามคำสั่งสอนและสนองคุณต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามคำสั่งสอนและสนองคุณต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ตั้งใจศึกษาในเรื่องที่เรียนและเรื่องที่สนใจ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ มุ่งมั่นศึกษากันคว้าในเรื่องที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ แสวงหาความรู้เพื่อการศึกษาเล่าเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ แสวงหาความรู้และสร้างงานตามความสนใจ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้

5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีไทยและสามารถปฏิบัติตามได้

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีไทยและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีไทย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไทย

6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เคารพ และแบ่งปัน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ไม่ลักขโมย

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ไม่พูดเท็จ พูดจริง ทำจริง

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ มีศรัทธาในการครองตน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ คิดดีทำดี มีจิตใจเมตตา ช่วยเหลือผู้อื่น

7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ รู้จักใช้สิทธิและ
หน้าที่ตนเอง ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มและใช้เหตุผล
ในการแสดงความคิดเห็น

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตาม
กฎระเบียบของโรงเรียน ใช้การประนีประนอมในการทำงานและแก้ปัญหาของกลุ่ม ห้องเรียน
โรงเรียน ให้ความร่วมมือและใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตาม
กฎระเบียบของสังคม ขอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนด้วยฉันทามติโดยใช้เหตุผลในการ
โต้แย้งและตัดสินใจ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ มีส่วนร่วมในการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

8. มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนตาม
ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว ห้องเรียน แสดงกิริยาที่เหมาะสมต่อพ่อ แม่ ครู
อาจารย์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนตาม
ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของโรงเรียน เคารพพนอบน้อมต่อ พ่อ แม่ ครู อาจารย์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนตาม
ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของชุมชนท้องถิ่น มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนตาม
ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของสังคมและกฎหมาย รู้กาลเทศะ และมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่

9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ เรียนรู้และเข้าใจ
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ คิดก่อนทำ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ดำรงตนด้วยความ
รอบคอบไม่ประมาท

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปรับใช้ในการ
ดำเนินชีวิตประจำวัน

10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ประหยัด
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ วางแผนการใช้
จ่ายของตนเอง มีวินัยในการใช้จ่าย
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ใช้ทรัพยากรอย่าง
ประหยัด คุ่มค่า
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ใช้ทรัพยากรเพื่อเพิ่ม
มูลค่า
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส
มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ รู้จักแยกแยะความดี
ความชั่ว
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ มีความละเอียดและ
เกรงกลัวต่อการทำความผิดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ มีจิตใจที่เข้มแข็ง
ปฏิเสธต่อสิ่งชั่ว
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ปฏิบัติตนเป็น
แบบอย่างที่ดีในการควบคุมตนเองไม่ให้กระทำความผิดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
12. กำเนิดผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ดูแลรักษาสิ่งของ
เครื่องใช้ในห้องเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ดูแลรักษา และ
ร่วมพัฒนาสาธารณสมบัติในโรงเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ดูแลรักษาและร่วม
พัฒนาสาธารณสมบัติของชุมชน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ดูแลรักษาและร่วม
พัฒนาสาธารณสมบัติของชาติ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2557 : 1 – 2) เสนอแนวทางส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เริ่มจากการสร้างการรับรู้และความเข้าใจ เพื่อก่อให้เกิดความตื่นตัว ความตระหนักและเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว จากนั้น จึงนำสู่การสร้างกระบวนการในการปลูกจิตสำนึกและการเสริมสร้างค่านิยมผ่านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. การบรรยายนำเข้าสู่เนื้อหา
2. การอภิปราย ประเด็นที่กำหนดจากกรณีศึกษา คลิป รูปภาพ หรือบทเพลง
3. การศึกษาคูงาน
4. ใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ใบความรู้ ใบงาน รูปภาพ คลิป / วิดิทัศน์
5. ทำการวัดประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมรายบุคคลและ

การแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และประเมินจากการตรวจใบงาน

วีรพงษ์ คล้อยดี (2558 : 62 – 64) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในด้านค่านิยมหลัก 12 ประการ เป็นตัวแบบที่ดีและสามารถใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติงานในโรงเรียนได้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองมีความตระหนัก เข้าใจและเห็นความสำคัญในการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สถานศึกษาต้องระบุกิจกรรมแต่ละค่านิยมที่จะขับเคลื่อนให้ชัดเจน กำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกันให้ทุกคนรับรู้ เข้าใจ ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปผล และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จัดการเรียนรู้ต้องตระหนักในเรื่องการมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ควรน้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา จัดกิจกรรมตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความรัก ความสามัคคีและสันติวิธี ปลูกจิตสำนึกถึงการเป็นคนดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดจิตสำนึกถึงการเป็นคนดี และเกิดจิตสำนึกด้านคุณค่าของตัวเอง การเป็นแบบอย่างที่ดี การสอนและปลูกฝังโดยผ่านกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติโดยผ่านประเพณีท้องถิ่นลงมือปฏิบัติจริง ต้องเริ่มกิจกรรมที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียนก่อนแล้วจึงขยายไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวออกไป การกระทำจากสิ่งที่ใกล้ตัวจะทำให้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจน และหาวิธีการที่จะช่วยเหลือได้ง่าย สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเป็นตัวอย่างที่ดีของบุคคลที่ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และยังพบว่า การสร้างแบบอย่างที่ดีในการมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนแล้วนักเรียนย่อมมีความอยากที่จะเป็นคนดี

จากค่านิยมและแนวทางส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สรุปได้ว่า ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ หลักธรรมถือว่ามียุทธศาสตร์คล้ายคลึงกัน เพราะเป็นจริยธรรมที่ทุกคนควรยึดถือและประพฤติปฏิบัติ เป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย ซึ่งค่านิยมดังกล่าวครอบคลุมและสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การนำค่านิยมหลัก 12 ประการ ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลนั้น สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยพิจารณา จากนิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนของค่านิยมหลัก 12 ประการ

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินงานส่งเสริมให้เกิดค่านิยมหลัก 12 ประการ ในระดับ สถานศึกษาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างตระหนักรู้ ขั้นดำเนินการ ขั้นประเมินผล และขั้นสรุปรายงานผล ดังนั้น การปลูกฝังค่านิยมหรือปลูกจิตสำนึกให้คนในชาติได้เข้าใจใน บริบทของความเป็นไทยอย่างแท้จริงและสามารถรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ได้อย่างยั่งยืน ควรเริ่มต้นที่ สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด โดยการที่เรานำค่านิยมดังกล่าวมาปรับใช้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องปลูกฝังลงไปในการงาน จิตใจของเด็กและเยาวชน โดยผู้ใหญ่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ขณะเดียวกันการปลูกจิตสำนึกให้ ผู้คนตระหนักรู้และนำไปเป็นแนวปฏิบัติเพื่อเป็นวิถีชีวิตนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมกัน อย่างจริงจัง ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ผู้บริหารองค์กรภาครัฐและเอกชนทุกระดับต้องตระหนัก และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 110 ถนน สืบสหการ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31110 โทรศัพท์ 0-4463-3691 ให้บริการทางการศึกษารอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอโนนดินแดง อำเภอละหานทราย และ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ (กลุ่มน โยบายและแผนงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3. 2557 : 1 – 3)

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีคุณภาพตามมาตรฐาน ธรรมภิบาลเป็นเลิศ

พันธกิจ (Mission)

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยแก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีความรู้และคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา ด้วยระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่คุณภาพการศึกษาระดับสากล

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นสากล

2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และสถานศึกษาในสังกัด แข็งแรงเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกรายอำเภอ

1. อำเภอนางรอง

โรงเรียน จำนวน 58 โรงเรียน

นักเรียน จำนวน 11,000 คน

ครู จำนวน 667 คน

2. อำเภอละหานทราย

โรงเรียน จำนวน 34 โรงเรียน

นักเรียน จำนวน 8,602 คน

ครู จำนวน 442 คน

3. อำเภอหนองกี่

โรงเรียน จำนวน 35 โรงเรียน

นักเรียน จำนวน 6,497 คน

ครู จำนวน 400 คน

4. อำเภอปะคำ

โรงเรียน	จำนวน	18	โรงเรียน
----------	-------	----	----------

นักเรียน	จำนวน	4,752	คน
----------	-------	-------	----

ครู	จำนวน	260	คน
-----	-------	-----	----

5. อำเภอหนองหงส์

โรงเรียน	จำนวน	31	โรงเรียน
----------	-------	----	----------

นักเรียน	จำนวน	5,330	คน
----------	-------	-------	----

ครู	จำนวน	318	คน
-----	-------	-----	----

6. อำเภอโนนสุวรรณ

โรงเรียน	จำนวน	9	โรงเรียน
----------	-------	---	----------

นักเรียน	จำนวน	2,612	คน
----------	-------	-------	----

ครู	จำนวน	126	คน
-----	-------	-----	----

7. อำเภอโนนดินแดง

โรงเรียน	จำนวน	12	โรงเรียน
----------	-------	----	----------

นักเรียน	จำนวน	3,056	คน
----------	-------	-------	----

ครู	จำนวน	165	คน
-----	-------	-----	----

8. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

โรงเรียน	จำนวน	19	โรงเรียน
----------	-------	----	----------

นักเรียน	จำนวน	3,810	คน
----------	-------	-------	----

ครู	จำนวน	241	คน
-----	-------	-----	----

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 เน้นผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นสากล โดยให้บริการทางการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอโนนดินแดง อำเภอละหานทราย และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ได้มีผู้ศึกษาและทำการวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

ลือชัย พิสิฐฐศักดิ์ (2550 : 104) ได้ทำการศึกษาคำเนิงาน โรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดละเซงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดละเซงเทรา จำแนกตามประเภทการณ การบริหาร ระดับชั้นเรียน ขนาดสถานศึกษา และเขตที่ตั้งของสถานศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การศึกษาคำเนิงาน โรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดละเซงเทรา อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดละเซงเทรา จำแนกตามประเภทการณ การบริหาร ระดับชั้น ขนาดสถานศึกษา และเขตที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปนัดดา ปัญญา (2551 : 45) ได้ทำการศึกษาคำรับร้ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนคาราวิตาลัย อำเภอมือง จังหวัดเซงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำรับร้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนคาราวิตาลัย อำเภอมือง จังหวัดเซงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนคาราวิตาลัย อำเภอมือง จังหวัดเซงใหม่ จำนวน 721 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนโดยรวมมีพฤติกรรมในการรับร้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ โดยการปฏิบัติบ่อย ๆ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการรับร้ค่านิยมด้านการมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยการปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนพฤติกรรมในการรับร้โดยการปฏิบัติบ่อย ๆ คือ ด้านการประหยัดคอคอม การปฏิบัติตามคุณธรรมทางศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การพึ่งตนเอง ขันหมั่นเพียร มีความรับผิชอบ

รุ่งฟ้า ล้อมในเมือง และคนอื่น ๆ (2552 : 121) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ติงาม และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับเยาวชน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ติงาม สำหรับเยาวชนจังหวัดมหาสารคาม ที่พัฒนาประกอบด้วย 3 ลำดับชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วิเคราะห์วางแผนและกำหนดวิธิพัฒนาโดยการสร้าง

ความตระหนัก ความเข้าใจ และขอความร่วมมือ การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และศึกษาบริบทสภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ก่อนการพัฒนารูปแบบ ลำดับขั้นที่ 2 จัดทำแผนการปฏิบัติการการอบรมเชิงปฏิบัติการ เข้าค่ายและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งได้ 4 แบบ คือ แบบสอดแทรก แบบคู่ขนาน แบบสหวิทยาการ และแบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ และลำดับขั้นที่ 3 คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และการสร้างเครือข่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม สำหรับเยาวชนจังหวัดมหาสารคาม ที่พัฒนาขึ้นมีค่ามากกว่าร้อยละ 80 และ 3) การพัฒนาเครือข่ายคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม จังหวัดมหาสารคาม ดำเนินการนำร่องที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีการสร้างความเข้าใจ ความตระหนักคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังจากนั้นได้ขยายผลไปยังสถานศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม 7 แห่ง

รัชिता เซยกลิ้น (2553 : 93) ได้ทำการวิจัยบทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้ง 8 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระมหาอาจริยพงษ์ คำตัน (2554 : 108) ได้ทำการวิจัยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความประหยัด อยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นและสภาพครอบครัวที่ต่างกัน มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านสังคม ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สามารถร่วมกันทำนายผลการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้ร้อยละ 13.1 และ 4) แนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 5 แนวทาง คือ (1) การพัฒนาด้วยกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน (2) การพัฒนาด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี (3) การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (4) การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และ (5) การพัฒนาด้วยการสร้างความมีส่วนร่วม

อุไรวรรณ ใจคำปิ่น (2554 : 68 – 69) ได้ทำการวิจัยการใช้ชุดกิจกรรมด้าน คุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮาว จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮาว จังหวัดลำปาง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 และ 2) เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี โดยใช้ชุดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแม่ฮาว จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮาว จังหวัดลำปาง มีประสิทธิภาพ 82.77 / 82.31 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮาว จังหวัดลำปาง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.72 อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีเป็นรายด้านพบว่า คุณธรรม จริยธรรม ที่มีต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.76 อยู่ในระดับดี คุณธรรม จริยธรรมที่มีต่อผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 2.72 อยู่ในระดับดี และคุณธรรมที่มีต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.71 อยู่ในระดับดี

นันทพร เชื้อคำ และคนอื่น ๆ (2555 : 87) ได้ทำการวิจัยบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ จำแนกตามอำเภอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และ

ค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุตรดิตถ์ ภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการ
เปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน
จำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และลักษณะของครอบครัวโดยรวม พบว่า
ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายผู้ปกครองมี
บทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน ด้านผู้เรียนมี
ความซื่อสัตย์สุจริตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

พระครูพิศาลธรรมาภิกขุ (2555 : 184) ได้ทำการศึกษาคุณธรรมของนักเรียนที่เข้าร่วม
โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธสู่จิตอาสา : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณธรรมของนักเรียนที่เข้าร่วม
โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธสู่จิตอาสา กลุ่มโรงเรียนทุ่งทอง 2) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบคุณธรรม
ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธสู่จิตอาสา กลุ่มโรงเรียนทุ่งทอง ในความแตกต่าง
ระหว่างจำแนกเพศ ชาย-หญิง และ 3) เพื่อศึกษาผลข้อเสนอแนะในการพัฒนาจิตอาสาโรงเรียน
วิถีพุทธสู่จิตอาสา : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งทอง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ผลการวิจัยพบว่า
คุณธรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธสู่จิตอาสา ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีน้ำใจ
ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความสามัคคี และด้านการทำงานเป็นทีม พบว่าอยู่
ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียน
วิถีพุทธสู่จิตอาสา ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความ
สามัคคี และการทำงานเป็นทีม พบว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สุรชาติณี ธนบูรณ์กาญจน์ (2555 : 184) การศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมความรักชาติ
ระหว่างโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ผลการวิจัยพบว่า
1) จากการเปรียบเทียบการแสดงออกด้านความรักชาติระหว่างโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยฝ่ายประถมประเทศไทยและโรงเรียน Sunil Elementary School สาธารณรัฐเกาหลี
ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวัฒนธรรมประจำชาติ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีประจำชาติ ด้านความ
นิยมสินค้า และด้านคุณธรรมจริยธรรม การแสดงออกด้านความรักชาติที่เหมือนกัน ดังนี้ การให้
ความเคารพนับถือผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ธงชาติและเพลงชาติเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาติ
ที่เราภูมิใจ นักเรียนไม่รู้สึกลอายเมื่อใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศ และการแสดงความเคารพต่อผู้
อาวุโสเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ การแสดงออกด้านความรักชาติที่แตกต่างกัน ดังนี้ ทุกครั้งเมื่อได้ยิน
เสียงเพลงชาติในที่สาธารณะนักเรียนควรยืนตรงเคารพธงชาติ นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้เข้า

ร่วมกิจกรรมสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อนักเรียนเห็นกระเป๋าสตางค์ตกอยู่นักเรียนจะรีบนำส่งคืนเจ้าของ และนักเรียนชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน 2) จากการเปรียบเทียบข้อมูลกิจกรรมการปลูกฝัง และการส่งเสริมในด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีประจำชาติ ในด้านความรักชาติ ของทั้ง 2 โรงเรียน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน ได้แก่ เรื่องวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และการเรียนรู้ความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ และด้านการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ได้แก่ สนทนาข่าวและเหตุการณ์สำคัญช่วงเช้า ความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ สอดแทรกการรักสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุก ๆ วิชา หน้าที่ของประชาชนที่พึงปฏิบัติ สอนพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ด้านกิจกรรมที่เหมือนกัน ได้แก่ การจัดการศึกษาตามสถานภาพที่ทางประวัติศาสตร์ การแสดงวัฒนธรรม การจัดบอร์ด วันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญของชาติ ด้านกิจกรรมที่แตกต่างกัน ได้แก่ ธรรมเนียมปฏิบัติและเลือกตั้งสถานักเรียน

ไชยพร เรื่องแหล่ง (2556 : 81) ได้ทำการวิจัยบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านการมีวินัย ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนอย่างหลากหลายครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 ด้าน

สังวาล สิทธิวงศ์ (2556 : 111) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน โทษิแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและ

ค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก และปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน มีจุดอ่อนด้านคุณธรรมพื้นฐาน ความกตัญญูกตเวที ระเบียบวินัย จิตสำนึกของความเป็นเยาวชนที่ดี แสดงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเอง และผู้อื่น 2) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้แนวทางการพัฒนา ดังนี้ การอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์, การสอนบูรณาการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์, การจัดกิจกรรมวันสำคัญ, กิจกรรมเข้าค่ายโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์, กิจกรรม 3D วิถีธรรม และ 3) ติดตามผลการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่านักเรียนมีระดับพฤติกรรมการปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ สรุปได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนนั้นเป็นเรื่องสำคัญ เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมมือกัน ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน ซึ่งต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยปลูกฝังค่านิยมและปลูกจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข และเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปอย่างมีคุณภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

ได้มีผู้ศึกษาและทำการวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

เดนนิส (Dennis. 1981 : 4563 – A) ได้ทำการศึกษาการควบคุมพฤติกรรมและวินัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ห้องเรียนที่ครูใช้วิธีการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัด จะไม่มีผลอย่างแท้จริงต่อการมีวินัยของนักเรียน และนักเรียนจะมองว่าครูเป็นผู้ที่ควบคุมนักเรียนมากกว่า 2) นักเรียนชอบครูที่ใช้การช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ควบคุมนักเรียนให้อยู่ในวินัยอย่างเคร่งครัด 3) ในการรักษาวินัยของนักเรียน ไม่มีความแตกต่างระหว่างครูที่ช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน และ 4) ในเรื่องการดูแลความประพฤติของนักเรียน ครูที่ทะเลาะกับครูที่มีความเคร่งครัดมาก ไม่มีผลต่อการรักษาวินัยของนักเรียน

แม็กมุลเลน (McMullen. 1985 : 616 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวินัยและระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเมือง เพื่อเน้นพัฒนาวิสัยทัศน์ พบว่าปัญหาทางวินัยส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของโรงเรียนเพราะนักเรียนต้องการสิ่งแวดล้อมที่ดี ยืดหยุ่นได้ โรงเรียนได้ให้ความสนใจเอาใจใส่และมีระเบียบวินัย การวิจัยได้สนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ดังนี้ 1) ฝึกครูในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนการสอน 2) สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน 3) กำหนดความรับผิดชอบต่อปัญหาโดยการให้คำปรึกษา กำหนดแนวทางของพฤติกรรม 4) กำหนดโครงการให้นักเรียนหยุดพักการเรียนชั่วคราว 5) วางแผนพัฒนาผู้ทำผิดบ่อย ๆ แต่ละคนเป็นคนดี 6) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับรู้และเกี่ยวข้องในการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน

ลานีเยร์ (Lanier. 1993 : 1680 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การกระตุ้นในเรื่องจริยธรรมและการพัฒนาความคิดรวบยอดในเด็กสาวชาวชนบท (การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในชนบท) จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นที่ 11 และ 12 ในโรงเรียนชนบท เด็กนักเรียนในชนบทได้รับการอบรมให้คิดและปฏิบัติตามกันมา ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมในยุคใหม่ การทดลองได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มควบคุม ให้ได้รับการฝึกการให้คำแนะนำและการจัดประสบการณ์ และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนที่ประกอบด้วยนักเรียนตั้งแต่โรงเรียนระดับกลางจนถึงระดับสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อิริคสัน (Erickson. 1993 : 285) ได้ศึกษาความล้มเหลวของโรงเรียนชาวบราซิลในหมู่ผู้ออกกลางคัน ผู้เรียนซ้ำชั้นในระดับประถมศึกษา จากการวิเคราะห์ความล้มเหลวในฐานะที่เป็นปัญหาทางโครงสร้างทางสังคม อธิบายได้ 2 ประการ คือ เกิดจากปัญหาภายในตัวนักเรียน การขาดวินัยของนักเรียน ปัญหาด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน การขาดความสนใจและความรู้ของครู โดยมีผู้เสนอว่าวินัยของนักเรียนและจริยธรรมของครูเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีของระบบการศึกษา

บูโต (Buteau. 1998 : 143) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสนทนาเรื่องราวที่เกี่ยวกับคุณธรรมในชั้นเรียนเกรด 3 ในรัฐบอสตัน สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า หน้าที่สำคัญของโรงเรียนมีอยู่ 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ การอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นคนดี และยังได้ค้นพบว่าการสอนเรื่องคุณธรรมในโรงเรียนนั้นยังมีความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด และนอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า โรงเรียนยังเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน

บัลดอร์สัน (Balderson, 2004 : 746) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีพฤติกรรมในด้านการละเลยต่อหน้าที่และพฤติกรรมด้านสังคมในทางบวกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มของนักเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นกลุ่มที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในทิศทางที่ปรารถนา แต่สิ่งที่สำคัญไปกว่านั้น พบว่ายังมีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น พฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวกและพฤติกรรมด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนเอง

อิโต ยูโกะ (2010 : 58 – 59) ได้ทำการวิจัยการเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ระดับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวไทย เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน รองลงมาคือความสามารถในการปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และการยอมรับและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง 2) ระดับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวญี่ปุ่น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การรักษาความสะอาดในการแต่งกาย รองลงมาคือความสามารถในการปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และการใช้ความสามารถปฏิบัติปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ 3) ค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวไทยและชาวญี่ปุ่น ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 4) สภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมทางครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคม ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวไทย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวไทย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 5) สภาพแวดล้อมทางครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวญี่ปุ่น แต่สภาพแวดล้อมทางสังคม มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวญี่ปุ่น ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ควรเริ่มกระทำอย่างจริงจังตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งทุกวัยสามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ สถาบันทางสังคมทุก ๆ สถาบันจะต้องร่วมมือกันรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน วัด บ้าน และสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์อย่างจริงจัง มีการวางแผนร่วมกันและจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกันเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี